

Høsten af Roefrø, Kløver- og Græsfrø i 1926.

Ved J. C. Lunden.

Denne Beretning er den 23. i Rækken af Beretninger fra Statens Rodfrugtforsøg om »Høsten af Roefrø og Roefrøhandelen«, men den første i hvilken det er forsøgt at give en statistisk Oversigt ogsaa over Kløver- og Græsfrøavl.

I 1905 begyndte *L. Helweg* at indsamle Oplysninger hos Frøhandlere og Frøavlere om Aarets Høst af Roefrø og om Roefrøhandelen. Siden er der hvert Aar udsendt Spørgeskemaer til en ret stor og forholdsvis fast Kreds af Korrespondenter. Paa Grundlag af de saaledes indsamlede Oplysninger er der hvert Aar udsendt Beretning om Høsten af Roefrø, i de første tre Aar offentliggjort i Grosserer Societetets Handelsberetning, fra og med 1908 i Tidsskrift for Planteavl.

Tilsvarende regelmæssige aarlige Oversigter for hele Landet over Avlen af Kløver- og Græsfrø har hidtil manglet. For at afhjælpe dette Savn, har Statens Forsøgsvirksomhed anmodet Forfatteren om at udvide de udsendte Spørgeskemaer til at omfatte ogsaa Avlen af Kløver- og Græsfrø. Saadanne udvidede Spørgeskemaer er udsendte i Aar. Forsøgsvirksomhedens Korrespondenter, af hvilke et Flertal driver Avl ogsaa af disse Frøsorter, har stillet sig særdeles imødekommende over for de udvidede Krav, og de indsamlede Oplysninger for Aaret 1926 er her bearbejdede i Tilslutning til Beretningen om Roefrøavl. For ogsaa for disse Frøsorter at muliggøre en Sammenligning mellem Frøavlens Omfang i Beretningsaaret og i tidligere Aar er *K. Dorph-Petersens* Oplysninger i Beretning om »Græs- og Kløverfrøavl i Danmark 1907—1913«¹⁾ benyttet, som det vil fremgaa af den følgende Tekst.

¹⁾ Tidsskrift for Planteavl, 21. Bind, Side 662.

Beretningen er udarbejdet paa Grundlag af Oplysninger, som velvilligst er stillede til Forsøgsvirksomhedens Raadighed af følgende Firmaer:

Alsisk Frøavl Andelselskab, Sønderborg. — Danske Landboforeningers Frøforsyning, Roskilde. — Dansk Frøhandel A/S, Kolding. — A/S Dansk Frøkultur, Kerteminde. — E. Danielsen & Larsen A/S, Nakskov. — Fr. Dreyer, Aarhus. — A/S L. Dæhnfeldt & Theodor Jensen, Odense. — Frøavlscentret »Hunsballe«, Holstebro. — Frøkontoret, Kolding. — Frøkompagniet, Maribo. — Frøkontoret, Jyderup. — Jørgen Jensens Eftf., København. — A/S Langelands Frøavls-Kompagni, Rudkøbing. — H. Lawaetz, Ulkebøl, Sønderborg. — E. Lisborg, Slagelse. — Lolland-Falsters Frøhandel, Nykøbing F. — Markfrøkompagniet A/S, Kolding. — A/S Markfrøkontoret, Trifolium, København og Randers. — A/S Morsø Frøkontor, Nykøbing J. — Anton Nielsens Frøavl og Frøeksport, Alminde. — I. E. Ohlsens Enke, København. — A/S Plante- forædlings- og Siloselskabet, København. — M. Simsted, Holstebro. — Det sjællandske Frøavlskompagni A/S, Kalundborg. — R. Wibolts Frøavl og Frøhandel, Nakskov. — Sydfyns Frøavl, Svendborg. — A/S Sønderjydsk Frøforsyning, Aabenraa. — Ølandenes Frø-Kontor A/S, Rudkøbing. — Østjydsk Frøavlerforening, Odder.

Ovennævnte 26 Firmaer har i 1926 tilsammen haft Avl paa følgende Arealer, der anføres sammen med Arealet efter Arealtællingen.

	Høstberetningens Arealopgørelse	Areal i alt efter Statistisk Departement	Høstberetningens Areal i pCt. af Departementets Areal
Roefrø	2327 ha	2834 ha	82 pCt.
Kløver- og Græsfrø	8184 »	18513 »	44 »
I alt...	10511 ha	21347 ha	

Herefter omfatter Beretningen Oplysninger fra 82 pCt. af det samlede Areal med Roefrø og 44 pCt. af Arealet med Kløver- og Græsfrø.

Da Statistisk Departements Arealtælling ikke kunde gennemføres overalt i 1926 paa Grund af Mund- og Klovesyge, er Arealet delvis beregnet i Forhold til Arealet i 1925, og Frøarealernes Fordeling efter Landsdel er kun opgjort for alle Frøafgrøder under eet.

Det samlede Frøareals Fordeling efter Landsdel 1926.

Sjælland	44 pCt.	Det østlige Jylland	18 pCt.
Fyn	17 »	Det sydlige »	6 »
Lolland-Falster	5 »	Det vestlige »	6 »
Bornholm	1 »	Det nordlige »	3 »
I alt Øerne...	67 pCt.	I alt Jylland...	33 pCt.

Iblandt Landsdelene staar Sjælland øverst med 44 pCt. og indtager sammen med Lolland-Falster og Bornholm lige Halvdelen af det samlede Frøareal i 1926. Paa Fyn og i det østlige Jylland fandtes godt en Sjettedel af Arealet hvert Sted og i det øvrige Jylland omtrent en Sjettedel.

1. Roefrøavlens i 1926.

Som det fremgaar af Tabel 1, har det samlede Areal med Roefrø i 1926 kun været godt halvt saa stort som i 1925, idet Arealerne med Foderroefrø er formindsket betydeligt for alle Arter, og kun Sukkerroefrø viser en mindre Udvidelse. Arealet med Runkelroefrø viser mindst Forskydning fra Aar til Aar, selv om det er noget mindre end i de tre foregaaende Aar, men med Kaalroefrø har Arealet kun været godt en Tredjedel og med Turnips- og Gulerodsfrø omkring Halvdelen af Arealet i 1925. For de tre sidstnævnte Arter har Arealet varieret meget stærkt fra Aar til Aar siden 1920. Formindskelsen af Arealerne i 1922 og 1924 maa imidlertid overvejende tilskrives Frost-

Tabel 1. Arealer med Rodfrugtfrø 1896—1926.
Efter Statistisk Departement.

Høstaar	Sukker- roe, ha	Runkel- roe, ha	Kaalroe, ha	Turnips, ha	Gulerod, ha	I alt ha
1896	—	—	—	—	—	425
1907	—	677	378	772	—	1827
1912	—	1310	661	884	—	2855
1915 ¹⁾	—	(859)	(611)	(501)	(195)	2166
1916	—	1169	949	1327	300 ¹⁾	3745
1917	—	1364	1023	759	602	3748
1918	35	1995	2448	3219	1740	9437
1919	326	2235	3258	6826	1652	14297
1920	845	843	1855	1295	393	5231
1921	988	607	778	863	120	3356
1922	267	979	318	56	77	1697
1923	120	1565	1386	606	206	3883
1924	26	1276	373	52	47	1774
1925	234	1454	1854	1206	303	5051
1926	ca. 258	1162	699	540	ca. 175	2834

¹⁾ Redegørelse findes i Høstberetningen for 1921 (Tidsskrift for Planteavl, 28. Bind, Side 515).

skade, men i 1926 var Aarsagen desuden delvis den store Høst i 1925 og de forholdsvis lave Priser for Frøet.

Som nævnt i Indledningen, omfatter Beretningen Oplysninger fra 26 Firmaer, som tilsammen har haft Avl af Roefrø paa 2327 ha. Dette Areal fordeler sig efter Arter saaledes:

175	ha	med	Sukkerroefrø
1030	»	»	Runkelroefrø
504	»	»	Kaalroefrø
451	»	»	Turnipsfrø
167	»	»	Gulerodsfrø

I alt... 2327 ha med Avl af Rodfrugtfrø.

For de enkelte Arter foreligger der herefter Oplysninger for 70—95 pCt. af det samlede Areal, som findes meddelt for hver Rodfrugtart i Tabel 1.

Runkelroe- og Sukkerroefrøavl.

I Sæsonen 1924—25 faldt en gros Prisen paa Runkelroefrø fra 250 Kr. pr. hkg til 125 Kr., idet der ud over Forbruget fandtes et Overskud paa nogle Hundrede Tons. Som Følge deraf blev der udlagt et noget mindre Areal til Avl af Planteroeer i 1925 end i de nærmest foregaaende Aar. Da Priserne paa Runkelroefrøet faldt yderligere i Sæsonen 1925—26, blev der navnlig af Frygt for de smaa Priser og i nogen Grad paa Grund af daarlig Overvintring af Planteroeerne knap tilplantet tre Fjerdedele af det beregnede Areal, i alt ca. 1162 ha. Af dette Areal foreligger der Oplysninger til Beretningen fra 941 ha med Barres, 77 ha med Fodersukkerroe og 12 ha med Ecken-dorfer.

Vinteren 1926 var meget mild, og Foraaret kom tidligt ligesom i 1925. Runkelroeerne blev gennemgaaende udplantede tidligt under gunstige Forhold og udviklede sig hurtigt i Maj og Begyndelsen af Juni. Midt i Juni blev Væksten hæmmet noget af Mangel paa Varme og af en for rigelig Nedbør, men i det gode Vejr, som fulgte efter, blev Udviklingen ganske fortrinlig. Angreb af Sygdomme og Skadedyr paa Runkelroefrøet var gennemgaaende af mindre Betydning. Frøudbyttet anslaaes af enkelte Firmaer at være nedsat 5—10 pCt. af Mosaiksyge, 3—5 pCt. af Bedeskimmel og 5 pCt. af Tørforraadnelse. Angreb af Bedelus har været mere udbredt og anslaaes af en Del Firmaer til at have nedsat Udbyttet 5—10 pCt.

Fodersukkerroer har været udlagt enkelte Steder til Overvintring paa Blivestedet, men kun en mindre Del af Arealet blev staaende til Frøavl.

For Sukkerroer til Frøavl var der planlagt en betydelig Udvidelse af Arealet. Udlæget omfattede i 1924 efter Opgivelse til forrige Beretning godt 300 ha, men i 1925 blev der udlagt omkring 550 ha, hvoraf dog kun ca. 258 ha blev liggende til Frøavl i 1926. Til Beretningen foreligger der Oplysninger om Udlæg af Sukkerroefrø paa 386 ha og om Avlen fra 175 ha derefter. Paa de to Femtedele af Arealet var Frøet udlagt om Foraaret under Dæksæd, medens Resten var udlagt i Juli—August. Efter de to Udlægsmaader blev der ompløjet henholdsvis 54 og 55 pCt. af det udlagte Areal. I de foregaaende 6 Aar er der i de 4 Aar ompløjet en mindre Del af det udlagte Areal, og kun efter de to strenge Vintre 1922 og 1924 var Ompløjningsprocenten endnu større.

Ompløjet Areal, pCt.

	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Sukkerroer	43	39	72	44	99	34	55

Af Aarsager til Ompløjning af Arealer, udlagte i Dæksæd, nævnes, at Dæksæden ofte har været for svær. Sukkerroer, udlagt uden Dæksæd, blev gennemgaaende saaret lovlig sent i ubekvem Jord, saa Bestanden blev for tynd og svag inden Vinteren, hvilket var medvirkende til, at en Del Marker blev ødelagte af Nattefrost sidst i Marts. Frøsukkerroerne udviklede sig i øvrigt godt i Sommerens Løb og uden væsentlige Angreb af Sygdomme og Skadedyr.

Saa vel Runkelroe- som Sukkerroefrøet blev modent i god Tid, saa Afskæring kunde begynde i første Halvdel af September.

For de fire Bedesorter, avlede paa Øerne og i Jylland, er Frøudbyttet beregnet hver for sig og opført sammen med Udbyttetallene for de foregaaende fem Aar.

	Øerne						Jylland					
	hkg Frø						hkg Frø					
	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Sukkerroe	10.0	12.8	16.7	14.7	16.5	15.2	13.1	10.9	11.2	—	8.0	11.7
Fodersukkerroe..	8.2	7.8	14.0	15.0	11.9	14.7	12.4	12.6	6.6	14.7	10.8	9.9
Barres.....	6.3	7.5	10.6	13.8	9.8	15.0	5.7	7.8	7.7	9.7	11.1	13.3
Eckendorfer	5.2	5.3	11.4	9.3	8.9	15.3	4.3	6.5	3.7	7.5	5.2	6.2

Paa Øerne er Udbyttet omtrent ens for de fire Sorter i 1926, det er særlig højt for Barres og Eckendorfer og i Jylland ogsaa for Barres.

	Hele Landet,					
	hkg Frø					
	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Sukkerroe	10.6	12.3	16.1	—	15.7	14.6
Fodersukkerroe.....	9.5	8.2	12.7	14.9	11.7	13.3
Barres.....	5.9	7.7	9.3	12.2	10.2	14.3
Eckendorfer	4.8	5.5	8.1	8.6	6.7	8.2

For Sukkerroe, Fodersukkerroe og Barres var Frøudbyttet i Gennemsnit for hele Landet omkring 14 hkg pr. ha, men af Eckendorfer kun 8.2 hkg. Foruden det gennemsnitlige Frøudbytte er der i Aar ogsaa indhentet Oplysning om det højeste Frøudbytte, som Firmaerne har opnaaet pr. Arealenhed af de forskellige Sorter. Af Bedesorterne ligger det højeste Udbytte gennemgaaende mellem 15 og 25 hkg pr. ha hos de fleste Firmaer, og det højeste Udbytte, 36 hkg pr. ha, er opnaaet af Barres i Jylland. Af Sukkerroe og Fodersukkerroe fandtes henholdsvis 83 pCt. og 80 pCt. af Arealet paa Øerne, af Barres 59 pCt. og af Eckendorfer 23 pCt.

Ligesom i de nærmest foregaaende Aar er der indhentet Oplysninger om Spireevne i de forskellige Bedesorter, avlet paa Øerne og i Jylland, og paa Grundlag af Frømængde og Spireevne er Gennemsnitsspireevnen derefter beregnet i Frø af Sukkerroe, Fodersukkerroe, Barres og Eckendorfer og sammenstillet med Resultaterne fra tidligere Aar.

	pCt. Spireevne:														
	Øerne					Jylland					Hele Landet				
	1922	1923	1924	1925	1926	1922	1923	1924	1925	1926	1922	1923	1924	1925	1926
Sukkerroe.....	80	84	83	86	86	75	82	—	83	89	79	84	(83)	86	88
Fodersukkerroe	61	83	82	81	87	51	63	74	87	86	57	81	81	82	87
Barres	62	76	80	81	86	50	65	79	84	86	55	72	80	82	86
Eckendorfer...	48	75	78	82	77	30	(75)	70	78	84	47	(75)	75	80	81

For samtlige Sorter er Spireevnen usædvanlig høj i 1926, og mod Sædvane omtrent ens paa Øerne og i Jylland, 86—89 pCt. for Sukkerroe, Fodersukkerroe og Barres. I Eckendorfer er Spireevnen lidt lavere, 77 pCt. paa Øerne og 84 pCt. i Jylland.

Paa Spørgeskemaerne har der i Aar været spurgt, om der har været nogen typisk Forskel i Spireevne og Frøudbytte af

de forskellige Barresstammer i 1926. Herpaa har de fleste Firmaer svaret benægtende, men enkelte Firmaer anfører, at Barres Sludstrup har givet højere Frøudbytte end Stammer med lavere Tørstofindhold. Dette falder sammen med Forholdet imellem Bedesorterne, hvor Frøudbyttet gennemgaaende følger Sorternes Tørstofindhold, saaledes at Sukkerroe staar højest, og derefter kommer Fodersukkerroe, Barres og Eckendorfer. Ligeledes har der været spurgt, om der har været nogen Forskel i Holdbarheden af Planteroeer af forskellige Barresstammer, og herpaa svarer de fleste Firmaer, at Planteroeerne af Barres Sludstrup har holdt sig bedre end af Barres Strynø.

Kaalroe- og Turnipsfrøavl.

Efter den store Høst af Kaalroe- og Turnipsfrø i 1925 blev der udlagt noget mindre Areal til Høst 1926. Af Kaalroe blev en mindre Del af Arealet udlagt under Dæksæd, og her overvintrede Kaalroerne forholdsvis godt, saaledes at der kun blev ompløjet 29 pCt. af det udlagte Areal. Kaalroeer og Turnips, som blev udlagt om Sommeren, blev gennemgaaende saaet lovlig sent i tør og ubekvem Jord, og som Følge deraf blev Bestanden tynd og Planterne lovlig smaa inden Vinteren, mange Marker frøs derfor op om Foraaret, og enkelte blev ødelagte af Raps-Jordloppens Larve. Af Kaalroearealer, udlagte uden Dæksæd, blev der ompløjet forholdsvis meget, i alt 48 pCt.

Af det udlagte Kaalroeareal blev der i Gennemsnit ompløjet 46 pCt. og af Turnipsarealet 52—56 pCt., hvilket er lidt over Gennemsnittet for de foregaaende 9 Aar.

Ompløjet Areal, pCt.

	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1917— 1925	1926
Kaalroe	37	30	38	39	33	70	21	81	12	40	46
Turnips, gulkødet ...	45	32	35	49	32	95	28	96	21	48	52
» hvidkødet ..	71	50	33	47	45	93	15	99	30	54	56

Beretningen omfatter Oplysninger fra 504 ha med Kaalroefrø og 451 ha med Turnipsfrø. Efter Arealtællingen fandtes henholdsvis 699 og 540 ha, og beregnet efter ovenstaaende Procenttal for Ompløjning har der i 1925 været udlagt omkring 1300 ha til Frøavl af Kaalroe og 1150 ha til Frøavl af Turnips.

I Kaalroe- og Turnipsmarkerne, som blev staaende til Frøavl, var Bestanden almindeligvis tynd og svag om Foraaret, og Udviklingen blev gennemgaaende mindre god. Hertil kom, at den første Blomstring blev helt eller delvis ødelagt af meget ondartede Billeangreb, som vanskeligt kunde bekæmpes i den uensartede Plantebestand. Frøudbyttet anslaaes gennemgaaende at være nedsat 20—30 pCt. for Kaalroe og 15—20 pCt. for Turnips ved Angreb af Glimmerbøsser, Snudebiller og Kaal-Galmyg; endvidere angiver enkelte Firmaer en Nedsættelse i Frøudbyttet af Kaalroe og Turnips paa 10—20 pCt. som Følge af Angreb af Raps-Jordloppens Larve.

Under disse Forhold er det forstaaeligt, at Frøudbyttet blev forholdsvis lavt. I Gennemsnit for hele Landet gav Kaalroe 6.2 hkg Frø pr. ha, gulkødet og hvidkødet Turnips henholdsvis 6.5 og 6.6 hkg pr. ha.

	hkg Frø pr. ha:									
	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1918— 1925	1926
Kaalroe	9.1	8.0	6.0	8.6	4.2	15.3	7.0	13.9	9.0	6.2
Turnips, gulkødet	10.8	8.1	4.6	8.8	3.6	11.7	7.2	12.2	8.4	6.5
» hvidkødet	8.0	7.9	4.4	6.7	4.1	11.8	4.3	11.2	7.3	6.6

Til Sammenligning skal nævnes, at siden 1918 har Udbyttet kun været lavere i 1920 og 1922. Det højest opnaaede Udbytte af Kaalroe- og Turnipsfrø angiver de fleste Firmaer til 6—13 hkg Frø pr. ha, i et enkelt Tilfælde til 16 hkg.

	Øerne									
	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	
Kaalroe.....	9.8	8.5	6.3	8.8	3.8	16.1	6.9	14.5	7.3	
Turnips, gulkødet....	11.2	8.4	4.6	8.9	3.9	12.1	—	12.7	7.1	
» hvidkødet ..	8.4	8.2	4.4	7.0	4.4	11.8	—	11.4	6.3	

	Jylland									
	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	
Kaalroe.....	6.1	5.1	4.7	7.7	5.5	12.9	7.3	12.4	3.9	
Turnips, gulkødet....	8.2	6.9	4.6	8.3	2.5	8.8	—	9.9	4.1	
» hvidkødet ..	4.7	5.5	4.4	4.7	3.4	13.3	—	9.4	8.1	

Paa Øerne var Udbyttet af Kaalroe og gulkødet Turnips som sædvanlig betydelig højere end i Jylland; men hvidkødet Turnips gav derimod i 1926 højest Udbytte i Jylland. Øerne havde som sædvanlig de største Frøarealer, saaledes af Kaalroe 66 pCt., gulkødet Turnips 78 pCt. og af hvidkødet Turnips endog 87 pCt. af hele Arealet.

Gulerodsfrøavlén.

I 1926 var Arealet med Gulerodsfrø væsentlig mindre end Aaret før. Efter Arealtællingen fandtes der ca. 175 ha med Gulerodsfrø, og heraf foreligger der Oplysninger til Beretningen fra 167 ha. Da der er ompløjet 37 pCt. af det udlagte Areal, har der været udlagt omtrent 300 ha. I Udlægsaaret 1925 voksede Gulerødderne ikke saa godt til, idet Sommeren var ret tør og varm. Bestanden var ogsaa noget tynd flere Steder og svækkedes yderligere af Vinteren. De Marker, der fik Lov til at staa, voksede gennemgaaende godt til fra Foraaret af og uden væsentlige Angreb af Sygdomme og Skadedyr. Angreb af Gulerodssvamp anslaaes af enkelte Firmaer til at have forringet Frøudbyttet 5—10 pCt., og for røde Gulerodssorter anslaaes endvidere 3—10 pCt. Mindreudbytte ved Angreb af Gulerodsfluens Larve. Høsten faldt lidt sent, men Spireevnen blev alligevel god, 75—80 pCt. Frøudbyttet blev ret højt, 6.2 hkg pr. ha for hvide og gule Sorter og 5.6 hkg for røde Sorter. I de sidste otte Aar har Udbyttet kun været højere i 1918 og 1925.

hkg Frø pr. ha:

	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	^{1918—} 1925	1926
Hvide og gule Gulerodssorter	6.4	4.6	4.1	5.4	3.4	3.7	4.9	8.6	5.1	6.2
Røde Gulerodssorter.....	5.8	4.3	3.2	4.9	3.6	4.3	5.0	8.7	5.0	5.6

Opgjort efter Landsdel er Udbyttet 1926 mod Sædvane omtrent ens paa Øerne og i Jylland. Af Arealet fandtes 75 pCt. paa Øerne.

Øerne

	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Hvide og gule Gulerodssorter ..	6.9	4.9	4.3	5.2	3.5	4.7	5.2	9.3	6.0
Røde Gulerodssorter.....	6.0	4.4	3.1	5.1	3.9	5.4	5.6	8.5	5.7

Jylland

	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Hvide og gule Gulerodssorter ..	4.3	3.6	2.7	6.4	0.8	1.1	2.1	5.9	6.9
Røde Gulerodssorter.....	4.5	4.1	3.5	4.6	2.9	1.7	3.1	9.2	5.3

Det højeste Frøudbytte, der er opnaaet, ligger hos de fleste Firmaer mellem 5 og 12 hkg pr. ha.

Til en Oversigt over Roefrøavlén er det gennemsnitlige Frøudbytte af de enkelte Arter i 1926 opført i Tabel 2 sammen med Udbyttetallene fra tidligere Aar.

Tabel 2. Frøudbytte, hkg pr. ha, i 10 Aar før Krigen,
i 5 Krigsaar og i Aarene 1920—1926.

Aar	Sukker- roe	Barres	Kaalroe	Gul- kødet Turnips	Hvid- kødet Turnips	Gule- rod
Middel 1905—1914 ¹⁾	—	17.0	13.0	12.0	—	—
1915	—	12.5	8.5	10.0	—	—
1916	—	8.5	13.0	10.5	—	—
1917	—	12.0	5.5	6.0	—	—
1918	—	17.0	9.0	10.5	8.0	6.1
1919	17.6	14.1	8.0	8.1	7.9	4.4
Middel 1915—1919	—	12.8	8.8	9.0	—	—
1920	10.7	10.2	6.0	4.6	4.4	3.5
1921	10.6	5.9	8.6	8.7	6.7	5.2
1922	12.3	7.7	4.2	3.6	4.1	3.5
1923	16.1	9.3	15.3	11.7	11.8	3.9
1924	14.1	12.2	7.0	7.2	4.3	5.0
Middel 1920—1924	12.8	9.1	8.2	7.2	6.3	4.2
Middel 1915—1924	—	10.9	8.5	8.1	—	—
1925	15.7	10.2	13.9	12.2	11.2	8.6
1926	14.6	14.3	6.2	6.5	6.6	5.9

Frøudbyttet af Sukkerroe var 14.6 hkg pr. ha, eller lidt over Middel for de 7 foregaaende Aar. Paa det samlede Areal, ca. 258 ha, er der saaledes avlet ca. 375 Tons Sukkerroefrø i 1926.

Runkelroe Barres gav et særlig højt Udbytte, 14.3 hkg pr. ha, for Tiaaret 1915—1925 er Gennemsnitsudbyttet 10.9 hkg pr. ha, og siden 1915 er der kun opnaaet et højere Udbytte i 1918. Avlen af Runkelroefrø andrager ca. 1650 Tons, svarende til lidt under det aarlige Hjemmeforbrug.

Af Kaalroe og Turnips var Udbyttet derimod lille, 6.2 og 6.5 hkg Frø pr. ha, kun i tre Aar siden 1915 har Udbyttet været lavere. Af Kaalroefrø blev der herefter avlet omkring 430 Tons, eller knap Halvdelen af det aarlige Hjemmeforbrug, og af Turnipsfrø ca. 350 Tons eller lidt over Forbruget.

Gulerødder gav omtrent 6 hkg Frø pr. ha, eller lidt over Middel for en Aarrække. Det samlede Frøudbytte blev godt 100 Tons, svarende til 5 à 6 Gange Hjemmeforbruget.

¹⁾ I Høstberetningen for 1914 (Tidsskrift for Planteavl, 22. Bind, Side 330) er Frøudbyttet meddelt for hvert enkelt af disse Aar.

2. Roefrøhandelen i Sæsonen 1926—1927.

Som foran omtalt, er der i 1926 opnaaet et stort Frøudbytte af Sukkerroe og Runkelroe, godt Middeludbytte af Gulerod, men et forholdsvis lille Udbytte af Kaalroe og Turnips. Bruttoindtægten af Frøavl en afhænger imidlertid ofte mest af den Pris, der opnaas for Frøet. Til Belysning heraf har de fleste af Firmaerne opgivet den Gennemsnitspris, der er betalt til Avlerne for Frøet. Paa Grundlag heraf er Aarets Avlerpris beregnet for de enkelte Arter under Hensyntagen til Frømængde og Spireevne, og Bruttoindtægten pr. ha fremkommer derefter som Produkt af Frøudbytte og Avlerpris.

I Tabel 3 er der givet en Oversigt over Frøudbytte, Avlerpriser og Frøavlerens gennemsnitlige Bruttoindtægt pr. ha for Hovedsorterne Barres, Kaalroe og gulkødet Turnips i Aarene 1909—1926 samt Middel for tre 5-aarige Perioder: før Krigen, under Krigen og efter Krigen.

For de tre Hovedsorter har Avlerprisen pr. kg været ret nær ens for Avlen 1926, men tidligere har den oftest været højest for Barres. Det relativt høje Frøudbytte af Barres og lave Udbytte af Kaalroe og Turnips bevirker her, at Bruttoindtægten for Barres i 1926 blev omkring det dobbelte af Indtægten for Kaalroe og Turnips.

For Barres har Avlerprisen været stærkt nedadgaaende hvert Aar siden 1923, men sammenlignet med 1919 var Avlerprisen dog ikke saa lav i 1926: 97 Kr. pr. hkg, mod 73 Kr. »af lavere Værdi« for Avlen 1919.

Som omtalt i Beretningen for 1925, hidrog den alt for lave Pris for Avlen 1919 til en stærk Indskrænkning af Runkelroefrøavl en i de nærmest følgende Aar, saaledes at Forbruget i 1923 langt fra kunde dækkes af dansk Frø. Under disse Forhold steg Prisen stærkt, Avlen blev atter lønnende og Arealet straks udvidet, saaledes at der hvert Aar siden har været nogen Beholdning tilovers, hvilket har øvet Indflydelse paa Prisen.

I Tabel 4 findes ligesom i Fjor en Oversigt over Avl og Omsætning af Runkelroe- og Fodersukkerroefrø siden 1923. Paa Grundlag af Arealstatistikken og Beretningens Oversigt over Frøudbytte af Fodersukkerroe, Barres og Eckendorfer er dansk Avl af Runkelroefrø beregnet til omkring 1500 Tons aarlig i de fire Aar 1923—26. Tallene for Udførsel og Indførsel af Runkelroefrø hidrører fra Handelsstatistikken og er

Tabel 3. Frøudbytte, Avlerpriser og Frøavlerens Bruttoindtægt pr. ha i 5 Aar før Krigen og i 5 Krigsaar samt i Aarene 1919—1926.

Aar	Barres			Kaalroe			Gulkødet Turnips		
	hkg Frø pr. ha	Avlerpris pr. hkg i Kr.	Bruttoindtægt pr. ha i Kr.	hkg Frø pr. ha	Avlerpris pr. hkg i Kr.	Bruttoindtægt pr. ha i Kr.	hkg Frø pr. ha	Avlerpris pr. hkg i Kr.	Bruttoindtægt pr. ha i Kr.
1909—1910	10	144	1440	10	75	749	9	75	674
1910—1911	23	43	994	18	37	674	15	37	562
1911—1912	11	101	1109	13	52	674	13.5	52	700
1912—1913	19	50	958	11	43	475	11	42	459
1913—1914	19	39	739	9.5	58	547	11	32	348
Middel..	16.4	75	1048	12.3	53	624	11.9	48	549
1914—1915	16.5	52	855	13.5	56	758	12.5	40	504
1915—1916	12.5	108	1350	8.5	115	979	10.0	101	1008
1916—1917	8.5	209	1775	13.0	122	1591	10.5	130	1361
1917—1918	12.0	313	3758	5.5	225	1236	6.0	210	1261
1918—1919	17.0	144	2448	9.0	234	2106	10.5	180	1890
Middel..	13.3	165	2037	9.9	150	1334	9.9	132	1205
1919—1920	14.1	73	1036	8.0	88	704	8.1	59	474
1920—1921	10.2	147	1501	6.0	100	598	4.6	91	420
1921—1922	5.9	195	1151	8.6	94	809	8.7	73	635
1922—1923	7.7	284	2187	4.2	215	903	3.6	105	378
1923—1924	9.3	273	2539	15.3	102	1561	11.7	96	1123
Middel..	9.4	194	1683	8.4	120	915	7.3	85	606
1924—1925	12.2	163	1989	7.0	229	1603	7.2	270	1944
1925—1926	10.2	105	1071	13.9	77	1070	12.2	86	1049
1926—1927	14.3	97	1387	6.2	98	608	6.5	110	715

velvilligst meddelt af Statistisk Departement. Indførsel af udenlandsk Avl — i Reglen efter dansk Stamfrø — udgør mellem 371 og 555 Tons i de tre første Aar, men kun 214 Tons i 1926—27. Udførsel af dansk Avl har været omtrent 150 Tons aarlig og Udførsel af udenlandsk Avl mellem 47 og 130 Tons aarlig. Herefter udgør Avl + Indførsel ÷ Udførsel omkring 1700 Tons aarlig i de fire Aar fra 1923—24 til 1926—27, eller tilsammen 6856 Tons.

I tidligere Beretninger er Hjemmeforbruget beregnet paa

Tabel 4. Overslag over Avl og Omsætning af Runkelroe- og Fodersukkerroefrø.

1. April— 31. Marts	Dansk Avl		Udenlandsk Avl		Dansk Avl + Indførsel ÷ Udførsel, Tons	Hjemmeforbrug			Overskud efter Saamængde	
	I alt, Tons	Ud- førsel, Tons	Ind- førsel, Tons	Ud- førsel, Tons		Aar	16 kg pr. ha, Tons	15 kg pr. ha, Tons	16 kg pr. ha, Tons	15 kg pr. ha, Tons
1923—24	1478	143	463	125	1673	1924	1376	1290	297	383
1924—25	1568	138	371	52	1749	1925	1627	1526	122	223
1925—26	1493	164	555	47	1837	1926	1958	1836	÷121	1
1926—27	1650	137	214	130	1597	1927	c. 1950	c. 1850	÷353	÷253
I alt. . .	6189	582	1603	354	6856		6911	6502	÷ 55	354

Grundlag af det dyrkede Areal med Runkelroe og en Saamængde af 16 kg pr. ha. Beregnet saaledes fremkom der i Fjor et Overskud paa 456 Tons fra de tre foregaaende Aar, og det blev nævnt, at der var en Del der tydede paa, at der fandtes et noget større Overskud.

Forbruget af Runkelroefrø i 1926 blev imidlertid noget større end anslaaet, og naar der for 1927 ansættes et tilsvarende Forbrug, viser det sig, at der i Aar fremkommer et Underskud paa 55 Tons, medens der i Virkeligheden findes en Beholdning paa nogle faa Hundrede Tons. Som nævnt i forrige Beretning, kan Afvigelser her bl. a. fremkomme ved, at Smaastykker, der dyrkes med Runkelroefrø til Selvforsyning, ikke kommer med ved Arealtællingen, eller der anvendes en anden Saamængde end anslaaet. Gaar man nu ud fra, at det sidste er Tilfældet, og i Stedet for en Saamængde af 16 kg pr. ha regner med 15 kg, saa fremkommer der et Overskud paa 354 Tons, hvilket antagelig er lidt for højt.

Ved Beregningen kan Beholdningen udfindes tilnærmet, naar man først kender Saamængden, og efter Resultatet fra disse fire Aar ligger den gennemsnitlige Saamængde af Runkelroefrø mellem 15 og 16 kg pr. ha.

Som Helhed var Prisen faldende for Roefrøet i Sæsonen 1926—27. En gros Prisen for Barres begyndte omkring 125 Kr. pr. hkg, men faldt til omkring 100 Kr. for Stammer med Romertal VI og 80—90 Kr. for V-Stammer. Den gennemsnitlige Avlerpris pr. hkg Barres blev herefter 97 Kr., beregnet efter den fundne Gennemsnitsspireevne 86 pCt. Bruttoindtægten

pr. ha blev i Gennemsnit 1387 Kr., hvilket er en Del mere end for Femaaret før Krigen, men mindre end Gennemsnittet for 1914—1925.

For Fodersukkerroe blev Avlerprisen omtrent som for Barres, 95.5 Kr. pr. hkg med 87 pCt. Spireevne, og da Frøudbyttet var lidt lavere, bliver Bruttoindtægten 1318 Kr. pr. ha. For Eckendorfer med 83 pCt. Spireevne blev Avlerprisen 86 Kr. pr. hkg og Bruttoindtægten 705 Kr. pr. ha.

Avlerprisen for Sukkerroefrø blev i Gennemsnit 63.6 Kr. pr. hkg med 88 pCt. Spireevne. For Middel-Frøudbytte, 14.6 hkg pr. ha, blev Bruttoindtægten 929 Kr. pr. ha.

Af Kaalroefrø fandtes store Beholdninger fra Avlen 1925. Først paa Sæsonen var Prisen omkring 125 Kr. pr. hkg for Stammer med Romortal VI og 15—25 Kr. lavere for V-Stammer, men Prisen faldt efterhaanden til henholdsvis 85 og 75 Kr. pr. hkg. Den gennemsnitlige Avlerpris blev 98 Kr. pr. hkg Frø med 95 pCt. Spireevne, og Bruttoindtægten for Middeludbytte, 6.2 hkg, blev kun 608 Kr. pr. ha.

Af Turnipsfrø fandtes ligeledes store Beholdninger, men da Høsten blev forholdsvis lille, steg Prisen til 150—170 Kr. pr. hkg og højest for Yellow Tankard. Senere faldt Prisen til 110—115 Kr. pr. hkg. Avlerprisen blev 110 Kr. og 105 Kr. pr. hkg Frø med 97 pCt. Spireevne for henholdsvis gulkødede og hvidkødede Sorter. Bruttoindtægten blev 715 Kr. pr. ha for gulkødede Turnips og 693 Kr. pr. ha for hvidkødede Sorter.

Prisen for Gulerodsfrø varierede en Del efter Sort, den begyndte omkring 150 Kr. pr. hkg og faldt for de fleste Sorter til 125 Kr., for White Belgian betaltes der en Tid 225—250 Kr. pr. hkg. Avlerprisen blev dog højest for røde Sorter, 121 Kr. pr. hkg Frø med 78 pCt. Spireevne, og 113 Kr. for hvide og gule Sorter. Da Frøudbyttet er lidt mindre af røde end hvide og gule Sorter, blev Bruttoindtægten omtrent ens, 678 og 701 Kr. pr. ha.

Salget af Foderroefrø til Hjemmeforbrug og Eksport er opført for Aarene 1914—1926 i Tabel 5. Hjemmeforbruget er beregnet paa Grundlag af de aarlige Arealtællinger og en Saa-mængde af 16 kg Runkelroefrø, 5 kg Kaalroe-, Turnips- eller Gulerodsfrø pr. ha.

Arealet med Runkelroer blev udvidet betydeligt i 1926, og Frøforbruget er dermed steget til omtrent 2000 Tons. Af Kaal-

roe og Turnips er Forbruget gaaet lidt ned, og af Gulerod er det steget lidt.

Tabel 5. Salg af Roefrø til Hjemmeforbrug og Eksport.

Aar	Tons Foderroefrø, solgt paa							
	Hjemmemarkedet				Verdensmarkedet 1. April—31. Marts			
	Runkel- roe	Kaal- roe	Turnips	Gulerod	Runkel- roe	Andre Foderroer		
1914 ¹⁾	1340	513	338	40	386	1329		
1915	1973	452	329	35	415	801		
1916	1790	498	304	33	107	893		
1917	1233	617	368	22	15	Kaalroe	Turnips	Gulerod
1918	1676	511	314	26	521	170	385	154
1919	1824	552	300	28	1187	591	790	473
1920	1775	642	269	28	420	749	2367	210
1921	1670	748	263	25	170	702	772	303
1922	1856	777	292	28	190	194	363	185
1923	1368	972	327	22	143	275	862	97
1924	1376	1041	322	19	138	315	620	65
1925	1627	1024	295	16	164	262	535	54
1926	1958	994	251	19	137	287	545	47
						304	622	122

Salget af dansk Roefrø paa Verdensmarkedet er steget lidt, navnlig af Turnips- og Gulerodsfrø. Der er udført 137 Tons Runkelroefrø, 304 Tons Kaalroefrø, 622 Tons Turnipsfrø og 122 Tons Gulerodsfrø.

Beregnet i Forhold til Hjemmeforbruget udgør Eksporten af Runkelroefrø en Fjortendedel og af Kaalroefrø henimod en Tredjedel. Af Turnipsfrø var Eksporten to en halv Gang og af Gulerodsfrø endog 6 Gange saa stor som Hjemmeforbruget.

I Tabel 6 findes en Oversigt over hvilke Lande, der har aftaget Roefrøet i Tiden 1. April 1926 til 31. Marts 1927. Af Sukkerroefrø er der udført noget mindre end Aaret før, i alt 269 Tons. Som sædvanlig har Amerika aftaget det meste og Tyskland den øvrige Del. Samtidig er der imidlertid anvendt mere dansk Sukkerroefrø paa Hjemmemarkedet end i tidligere Aar, navnlig til Dyrkning af Sukkerroer til Foderbrug.

¹⁾ Hjemmeforbruget i 1914 er beregnet efter Arealerne i 1912.

Foderroefrøet er afsat til mange Lande. Sverige og Tyskland, der plejer at aftage omkring en Tredjedel hver, har i Aar aftaget henholdsvis en Fjerdedel og en Femtedel af hele Eksporten. Af Runkelroefrøet har Sverige aftaget den overvejende Del, 66 pCt. Af Kaalroefrøet har Tyskland, Storbritanien og Sverige aftaget omkring en Fjerdedel hver, og af Turnipsfrøet har Sverige aftaget 30 pCt., Tyskland, Norge og Rusland har hver aftaget ca. 15 pCt. og Finland og U. S. A. 8 pCt. Endelig er Gulerodsfrøet afsat med lige ved Halvdelen til Tyskland og en Sjettedel til Sverige.

Tabel 6. Udførsel af dansk Roefrø
fra 1. April 1926 til 31. Marts 1927.
Efter Statistisk Departement.

Frøart	Udførselens Fordeling i Tons											Udført i alt, Tons	
	Tyskland	Storbritannien	Norge	Sverige	Finland	Letland	Estland	Rusland	Frankrig	U. S. A.	Britisk Nordamerika		Andre Lande
Sukkerroe	49	—	—	1	—	—	—	—	—	188	29	2	269
Runkelroe	10	—	—	91	3	17	2	—	—	10	—	4	137
Kaalroe	87	74	16	70	11	2	2	4	10	17	—	11	304
Turnips	88	24	91	189	47	6	10	75	22	50	—	20	622
Gulerod	59	6	2	21	1	9	2	5	5	2	—	10	122

Af udenlandsk Roefrø er der i samme Tidsrum indført 214 Tons Runkelroe- og Fodersukkerroefrø, hvoraf 69 Tons fra Tyskland, 110 Tons fra Storbritanien og 31 Tons fra Sverige. Samtidig er der genudført 130 Tons udenlandsk Runkelroefrø. Af Kaalroefrø er der indført 29 Tons, overvejende fra Tyskland og Holland og genudført 15 Tons. Endvidere er der indført 60 Tons Turnips, navnlig fra Tyskland, Storbritanien og Sverige samt 20 Tons Gulerodsfrø, overvejende fra Frankrig og Tyskland.

3. Kløver- og Græsfrøavl en i 1926.

I den sidste Sn es Aar er Frøavl en af Græsser og Græsmarksbælgplanter udvidet meget stærkt her i Landet. Efter Statistisk Departements Arealopgørelser, der er anførte i Tabel 7, var det samlede Areal med Græsmarksbælgplanter kun 394 ha i 1907, fem Aar senere var Arealet omtrent fordoblet, i 1919—1925 var det 3—4 Gange saa stort og i 1926 endog 5 Gange saa stort som i 1907. I samme Tidsrum er Græsfrøavl en udvidet endnu stærkere. I 1907 omfattede Græsfrøarealet 1990 ha, allerede i 1912 var det godt 6 Gange saa stort, og siden 1918 har det aarlige Areal med Græsfrø været omkring 7—8 Gange saa stort som i 1907.

Udvidelsen af Kløver- og Græsfrøavl en i denne Periode fremgaar maaske endnu tydeligere ved Sammenligning med det aarlige Hjemmeforbrug af Frø.

Efter Opgørelse af Direktør *K. Dorph-Petersen*¹⁾ kunde kun ca. 12 pCt. af det danske Frøforbrug af Græs- og Kløverarterne dækkes med hjemmeavlet Frø omkring 1907; men i de senere Aar- er der efter Opgørelse af Direktør *H. J. Hansen*²⁾ i alt af Kløver- og Græsfrø avlet et noget større Kvantum, end der anvendes til Hjemmeforbruget. Dette Resultat fremkommer derved, at der af en Række Græsarter, og særlig af Hundegræs, avles langt mere end nødvendigt til Dækning af Hjemmeforbruget, medens Frøavl en af Græsmarksbælgplanter ikke saa nær kan dække Forbruget. Af sildig Rødkløver og Hvidkløver udgør Avl en dog omkring Halvdelen af Forbruget, men af tidlig Rødkløver, Alsikekløver, Kællingetand og Lucerne er Avl en forholdsvis lille eller uden Betydning.

Frøarealet med Græsmarksbælgplanter var i 1926 i alt 1929 ha og med Græsser godt 8 Gange saa stort, nemlig 16584 ha.

I Forhold til de nærmest foregaaende Aar var Frøarealet med sildig Rødkløver og Hvidkløver forholdsvis stort i 1926, og med Græsfrø var Arealet omtrent som Aaret før. For de fleste af Arterne gælder det, at Arealforskydningerne fra Aar til Aar i Regl en er forholdsvis smaa og navnlig i Forhold til de Forandringer, som kendes for Roefrøets Vedkommende.

¹⁾ Tidsskrift for Landøkonomi, 1927, Side 215.

²⁾ » » » » » 219.

Tabel 7. Arealer med Græsmarksbælgplanter og Græsser til Frøavl 1907—1926.

Høstaar	Græsmarksbælgplanter, ha						Græsser, ha							
	Sildig Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Sneglebælg	Andre Græsmarksbælgplanter	Blandingsavl	i alt	Hundegræs	Alm. Rajgræs	Italiensk Rajgræs	Eng-Svingel	Ager-Hejre	Rapgræs	Andre Græsser	i alt
1907....	—	—	—	—	—	394	—	—	—	—	—	—	—	1990
1912....	—	—	—	—	—	667	—	—	—	—	—	—	—	12245
1916....	—	—	—	—	—	1066	—	—	—	—	—	—	—	12391
1917....	—	—	—	—	—	895	7392	2327	1211	1295	—	—	814	13039
1918....	169	—	150	168	—	487	7286	1604	2049	1187	2824	—	498	15448
1919....	309	—	712	346	—	1367	7036	2444	3719	1968	1326	—	312	16805
1920....	376	—	958	385	—	1719	7629	2092	1876	2495	405	—	323	14820
1921....	651	—	455	480	—	1586	9737	1451	1163	2368	405	—	353	15477
1922....	434	—	263	455	—	1152	10033	901	888	1695	627	—	399	14543
1923....	412	475	235	130	288	1540	7803	1738	1488	1207	554	339	107	13236
1924....	398	720	127	24	147	1416	9834	1694	1452	1229	415	636	127	15387
1925....	398	751	136	76	473	1834	8778	2950	2773	1035	971	554	195	17256
1926 ¹⁾ ..	690	966	—	273	—	1929	9094	2419	2205	1353	644	—	869	16584

Til denne Beretning om Frøavl af Græsser og Græsmarksbælgplanter er der modtaget Oplysninger fra 20 Firmaer, som tilsammen har haft Avl paa 8184 ha i 1926. Dette Areal fordeler sig efter Arter saaledes, som det fremgaar af Tabel 8, hvori der til Sammenligning ogsaa er anført Arealerne efter Arealteillingen.

Af det samlede Areal med Kløver- og Græsfrø, 18 531 ha, udgør de 8184 ha, hvorfra der her foreligger Oplysninger, 44 pCt.

For Græsarterne omfatter Oplysningerne 35—47 pCt. af hele Arealet, for Hvidkløver 51 pCt. og for Rødkløver 69 pCt. Naar der saaledes er indkommet Oplysninger fra en større Del af Arealet med Rødkløverfrø end for de øvrige Arter, saa staa det antagelig i Forbindelse med, at Rødkløverfrøavl overvejende er Kontraktavl.

Forinden Avlen af de enkelte Arter omtales, skal det i Korthed nævnes, hvilke Spørgsmaal der har været fremsat i

¹⁾ Optællingen i 1926 kun omtrentlig paa Grund af Mund- og Klovsygen.

Tabel 8. Areal med Kløver- og Græsfrø i 1926.

Art	Areal til Høst- beretningen, ha	Areal i alt efter Statistisk Departement, ha	Høst- beretningens Areal i pCt. af hele Arealet
Tidlig Rødkløver	6	690	69
Sildig Rødkløver.....	469		
Hvidkløver.....	494	966	51
Alsiyekløver.....	16	273	
Humle-Sneglebælg	60		
Andre Græsmarksbælgplanter	—		
Tilsammen Græsmarksbælgplanter	1045	1929	54
Blandingsavl			
Alsiyekløver og Timothe.....	35		
Hl.-Sneglebælg og Alm. Rajgræs..	160		
Hl.-Sneglebælg og Ital. Rajgræs ..	97		
	292		
Hundegræs	3978	9094	44
Alm. Rajgræs	1141	2419	47
Ital. Rajgræs	858	2205	39
Eng-Svingel	469	1353	35
Ager-Hjre	253	644	39
Alm. Rapgræs	68	—	
Timothe	80	—	
Andet Græsfrø.....	—	869	
Tilsammen Græsfrøarealer	6847	16584	41

de udsendte Spørgeskemaer, ligesom der kort skal gøres Rede for Behandlingen af det indkomne Materiale.

Til Arealstatistikken har Spørgsmaalene omfattet 1) Høstet Areal af de enkelte Arter i 1926, 2) Udlagt Areal i 1925, beregnet til Frøavl i 1926 og 3) Oplysning om Aarsagen til Formindskelsen af Frøarealet.

Til Udbyttestatistikken er der søgt Oplysning om: 1) Frøudbytte i alt af de enkelte Arter, 2) Gennemsnitsudbytte af de enkelte Arter, 3) Frøets Gennemsnits-Renhed og Spireevne samt 4) Højeste Frøudbytte pr. ha for de enkelte Arter.

Endvidere er der spurgt, om der har været typisk Forskel i Udbytte af Arterne i Jylland og paa Øerne, og om, hvor meget Frøudbyttet antages at være nedsat paa Grund af uhel-

dige Vejrforhold, Frostskaade, Fugtighed, Tørke o. lign. eller ved Angreb af Sygdomme og Skadedyr.

Der er dernæst spurgt om den Afregningspris, der er betalt Avlerne for Frøet, og om, hvilken Renhed og Spireevne denne Pris er beregnet efter, samt om Regler for Tillæg og Fradrag i Prisen efter Frøets Kvalitet, og endelig er der søgt Oplysning angaaende en gros Prisen for Frøet i Sæsonen 1926—1927.

Det gennemsnitlige Frøudbytte i kg pr. ha er meddelt i Tabel 9. Da Opgivelserne fra de forskellige Firmaer har omfattet Frø af forskellig Renhed, har det været nødvendigt at foretage en Omregning, saaledes at Udbyttetallene er omregnede paa en fælles Renhedsprocent, forinden det endelige Gennemsnitsudbytte er beregnet. Ved Beregning af den gennemsnitlige

Tabel 9. Gennemsnitsudbytte, kg Frø pr. ha, af Græs og Græsmarksbælgplanter.

Art	1907—	1916—	1926		
	1913 ¹⁾	1925 ²⁾	kg	Renhed pCt.	Spireevne pCt.
	kg	kg			
Tidlig Rødkløver	—	111			
Sildig Rødkløver.....	216	293	276	96	91
Hvidkløver.....	—	225	176	95	93
Alsikekløver.....	257	234	344	94	92
Humle-Sneglebælg	745	775	728	97	86
Blandingsavl					
Alsikekløver.....	—	213	157	94	89
og Timothe	—	188	254	97	93
Humle-Sneglebælg	—	204	283	96	89
og Alm. Rajgræs	—	632	479	97	96
Humle Sneglebælg	—	165	134	96	90
og Ital. Rajgræs	—	721	809	97	97
Hundegræs.....	450	485	426	90	96
Alm. Rajgræs	883	896	711	97	95
Ital. Rajgræs	876	1013	1020	97	97
Eng-Svingel	449	483	529	96	96
Ager-Hejre	1044	962	830	97	97
Alm. Rapgræs	—	436	517	89	93
Timothe	492	359	425	97	96

¹⁾ K. Dorph-Petersen: Græs- og Kløverfrøavl i Danmark 1907—1913, Tidsskrift for Planteavl, 21. Bind, Side 662.

²⁾ Gennemsnitsavl ved Danske Landboforeningers Frøforsyning, Tidsskrift for Landøkonomi 1927, Side 223.

Spireevne er der ogsaa taget Hensyn til de enkelte Frøpartiers Størrelse. Af Gennemsnitstallene for Renhed og Spireevne er derefter beregnet rent spiret Frø for Aarets Avl af hver Frøart. Sluttelig er i Tabel 10 Avlerpris og Bruttoindtægt pr. ha beregnet i Forhold til denne Gennemsnitskvalitet.

Tabel 10. Gennemsnitsudbytte, Avlerpris og Avlerens Bruttoindtægt pr. ha for Græs- og Kløverfrø i 1926.

Art	kg Frø pr. ha	pCt. rent spiret Frø	Avlerpris pr. hkg i Kr.	Bruttoindtægt pr. ha i Kr.
Sildig Rødkløver	276	87	418	1154
Hvidkløver	176	88	377	664
Alsikekløver	344	86	404	1390
Humle-Sneglebælg.....	728	83	92	670
Blandingsavl				
Alsikekløver	157	84	395	620
og Timothe.....	254	90	110	279
Humle-Sneglebælg.....	283	85	94	266
og Alm. Rajgræs	479	93	60	287
Humle-Sneglebælg.....	134	86	95	127
og Ital. Rajgræs.....	809	94	36	291
Hundegræs	426	86	89	379
Alm. Rajgræs.....	711	92	59	419
Ital. Rajgræs	1020	94	36	367
Eng-Svingel	529	92	171	905
Ager-Hejre	830	94	48	398
Alm. Rapgræs	517	83	170	879
Timothe.....	425	93	114	485

Om Vejrforholdene i 1926 skal nævnes, at Vinteren var meget mild, og det vekslende Vejr i Marts Maaned, Frost om Natten og Solskin om Dagen, skadede almindeligvis ikke Bestanden væsentligt i Kløver- og Græsmarkerne. Foraaret kom tidligt, og i det noget kølige og regnfulde Vejr i Maj og Juni voksede Afgrøderne saa frodigt til, at Lejesæd blev almindelig inden Blomstring; dette medførte mange Steder mangelfuld Bestøvning og følgelig mindre Frøudbytte end forventet.

Paa Grundlag af indhentede Oplysninger og i Tilknytning til Tabellerne 7, 8, 9 og 10 skal Frøavlen af de forskellige Arter Græsmarksplanter herefter omtales enkeltvis.

Græsmarksbælgplanter.

Frøarealet med Græsmarksbælgplanter i 1926 udgjorde, som tidligere nævnt, 1929 ha eller omkring $\frac{1}{9}$ af det samlede Areal med Frøavl af Græsmarksplanter, men Avlen omfatter næsten ogsaa kun to Arter, Rødkløver og Hvidkløver.

Rødkløver. Efter Arealtællingen har der i 1926 været 690 ha med Frøavl af Rødkløver, hvilket med Undtagelse af 1921 er henimod det dobbelte af det aarlige Areal siden 1919, jvf. Tabel 7. Til Beretningen foreligger der Oplysninger om Avlen paa 6 ha med tidlig Rødkløver og 469 ha med sildig Rødkløver, tilsammen svarende til 69 pCt. af det samlede Areal, Tabel 8.

For tidlig Rødkløver er Oplysningerne ret sparsomme, men det skal nævnes, at Frøudbyttet har varieret fra 35 kg Renvare pr. ha til 240 kg forrenset Vare pr. ha.

Af sildig Rødkløver har der været ca. $\frac{1}{3}$ større Areal end høstet. Som Aarsag til Formindskelsen af Arealet angives som oftest, at Bestanden har været for tynd paa Grund af Tørke eller Angreb af Bægersvamp. Som det fremgaar af Tabel 9, har det gennemsnitlige Frøudbytte været 276 kg pr. ha med 96 pCt. Renhed og 91 pCt. Spireevne. Det svarer omtrent til Gennemsnitsavlen ved Danske Landboforeningers Frøforsyning i de foregaaende 10 Aar, 1916—1925, og er 60 kg højere end Udbyttet efter Direktør K. Dorph-Petersens Opgørelse for Aarene 1907—1913. Det højeste Udbytte, der er opnaaet hos de forskellige Firmaer, varierer lige fra 150 kg til 631 kg pr. ha.

Efter Markedsberetningerne fra Sæsonen 1926—1927 begyndte en gros Prisen for sildig Rødkløver, Hersnap Stamme, omkring 400 Kr. pr. hkg, steg derefter til 550 Kr. og faldt senere til 480 Kr. ved Tilførsel af svensk Sildigkløver til meget lavere Priser. Den gennemsnitlige Avlerpris blev 418 Kr. pr. hkg Frø med forannævnte Renhed og Spireevne, svarende til 87 pCt. rent spiret Frø. Bruttoindtægten pr. ha blev høj, i alt 1154 Kr., og kun Frøavlen af Alsikekløver har givet endnu højere Bruttoindtægt i 1926.

Hvidkløver indtog ogsaa et større Areal i 1926 end i noget tidligere Aar, i alt 966 ha mod 720 og 751 ha i de to foregaaende Aar og 475 ha i 1923. De indkomne Oplysninger omfatter Frøavlen paa godt Halvdelen af dette Areal, 494 ha, desuden

har der, ligesom af sildig Rødkløver, været udlagt omtrent en Tredjedel større Areal end høstet, idet Bestanden her enten har været for uren eller ogsaa er bleven for tynd som Følge af Tørke i Udlægsaaret eller senere Angreb af Bægersvamp. Som Følge af den fugtige Forsommer blev Frøudbyttet en Del lavere end ventet, i Gennemsnit 176 kg pr. ha med 95 pCt. Renhed og 93 pCt. Spireevne. Udbyttet blev godt 20 pCt. lavere end Gennemsnittet for de foregaaende 10 Aar. Det højeste Udbytte, der er opnaaet, ligger mellem 150 og 734 kg pr. ha. — En gros Prisen for Morsø Hvidkløver var inden Høst 350 Kr. pr. hkg, steg derefter ved Udsigten til mindre Udbytte pr. Arealenhed end forventet til 475 Kr., men da Arealet var stort, og der fandtes en Del Beholdning fra forrige Sæson, faldt Prisen sidst paa Sæsonen til omkring 350 Kr. Avlerprisen pr. hkg blev herefter 377 Kr. for 88 pCt. rent spiret Frø. Da Frøudbyttet var lille, blev Bruttoindtægten pr. ha kun 664 Kr., eller under $\frac{3}{5}$ af Indtægten af sildig Rødkløver.

Alsikekløver har kun i ringe Udstrækning været Genstand for Frøavl i Renbestand her i Landet, og følgelig er Arealet ikke optalt særskilt. Der er modtaget Oplysning om Frøavl paa 16 ha og om Udlæg paa 9 ha mere. Frøudbyttet har været højt, 344 kg pr. ha, imod 257 og 234 kg henholdsvis i 1907—1913 og 1916—1925. Højeste Udbytte har været 579 kg pr. ha. For svensk Alsike bevægede Prisen sig imellem 200 og 300 Kr. pr. hkg. Avlerprisen for dansk Avl blev 404 Kr. pr. hkg med 94 pCt. Renhed og 92 pCt. Spireevne, og Bruttoindtægten blev 1390 Kr. pr. ha, hvilket er højere end for nogen anden Kløver- eller Græsart i 1926.

Sneglebælg. Det samlede Areal med Sneglebælg har ikke været optalt særskilt i 1926, men tidligere omfattede Avlen nogle Hundrede ha aarlig og i 1920 lige efter Verdenskrigen endog omtrent 1000 ha. Til Beretningen er modtaget Oplysning om Frøavl paa 60 ha og om Udlæg paa 10 ha mere. Frøudbyttet er lidt under Gennemsnittet for tidligere Aar, 728 kg Frø pr. ha med 97 pCt. Renhed og 86 pCt. Spireevne. Højeste Udbytte er 1326 kg pr. ha. Lige efter Høsten var en gros Prisen omkring 100 Kr. pr. hkg, og den steg i Løbet af Sæsonen til 150 Kr. Avlerprisen blev 92 Kr. pr. hkg, og Bruttoindtægten blev kun omtrent som for Hvidkløver, 670 Kr. pr. ha.

Græsser.

Frøarealet med Græsser i 1926 omfatter 16 584 ha, som fortrinsvis fordeler sig paa 5 Arter, af hvilke Hundegræs dyrkes paa den overvejende Del af Arealet.

Hundegræs har i de sidste 10 Aar indtaget mellem 7 000 og 10 000 ha aarlig, i 1926 var Arealet 9 094 ha. Fra 44 pCt. af dette Areal, 3 978 ha, foreligger der Oplysninger. Da Kulturen er fleraarig, kan der ikke, saaledes som for de enaarige Kulture, gives tilsvarende Oplysninger om Formindskelse af Arealet. Afgrøden stod særdeles frodigt om Forsommeren, men paa Grund af Lejesæd og uheldige Vejforhold i Blomstringstiden blev Frøudbyttet efter Opgivelser fra flere Sider kun omkring halvt saa stort som forventet og mindst i Jylland, Fyn og Lolland. Det gennemsnitlige Frøudbytte for hele Landet nærmer sig dog til Middelhøst, 426 kg pr. ha med 90 pCt. Renhed og 96 pCt. Spireevne mod 485 kg i de foregaaende 10 Aar og 450 kg i 1907—1913. Som højeste Frøudbytte opgives 400 til 1 056 kg pr. ha. En gros Prisen bevægede sig omkring 100 Kr. pr. hkg i det meste af Sæsonen. Avlerprisen blev 89 Kr. pr. hkg, og da Frøudbyttet var ret lavt, blev Bruttoindtægten ogsaa lav, 379 Kr. pr. ha, kun for Ital. Rajgræs blev Bruttoindtægten endnu lavere.

Alm. Rajgræs blev dyrket paa 2 419 ha i 1926. Aaret før var Arealet noget større, 2 950 ha, siden 1918 har det ellers varieret mellem ca. 1 500 og 2 400 ha, undtagen i 1922, da Arealet kun var 901 ha. Der foreligger Oplysninger om Frøavl paa 1 141 ha, svarende til 47 pCt. af hele Arealet. Desuden har der været udlagt omtrent 10 pCt. større Areal, som paa Grund af daarlig Bestand eller Lejesæd eller af Frygt for smaa Priser ikke er høstet til Frøavl. Frøudbyttet blev ligesom for Hundegræs nedsat meget paa Grund af Lejesæd og ugunstigt Vejr i Blomstringstiden; i Gennemsnit blev Udbyttet 711 kg pr. ha, hvilket er 20 pCt. mindre end i Aarene 1907—1913 og 1916—1925. Højeste Frøudbytte varierer fra 700 til 1 458 kg pr. ha. — En gros Prisen begyndte omkring 50 Kr. pr. 100 kg, gik i Oktober op til 80 Kr. og var derefter 70—75 Kr. i Resten af Sæsonen. Avlerprisen blev 59 Kr. pr. hkg, og med det lave Frøudbytte blev Bruttoindtægten kun 419 Kr. pr. ha.

Italiensk Rajgræs. Arealet var 2 205 ha og følger omtrent ligesom det plejer Arealet med Alm. Rajgræs. Fra 39 pCt. af

hele Arealet, 858 ha, foreligger der Oplysninger om Frøavl, og endvidere har der været udlagt en Snes Procent større Areal, som ikke er høstet til Frøavl af de samme Grunde, som nævnt under Alm. Rajgræs.

Frøudbyttet blev 1020 kg pr. ha med 97 pCt. Renhed og 97 pCt. Spireevne, hvilket svarer til Gennemsnittet for de foregaaende 10 Aar; i 1907—1913 var det 876 kg. Højeste Udbytte varierer lige fra 800 til 2100 kg pr. ha. En gros Prisen har været lav; den begyndte omkring 35 Kr. pr. 100 kg, steg derefter til 45—50 Kr. og faldt igen til 42 Kr. Avlerprisen blev kun 36 Kr. pr. hkg, men til Trods for, at Udbyttet var middelhøjt, blev Bruttoindtægten lavere end for nogen af de andre Arter, kun 367 Kr. pr. ha.

Eng-Svingel. Arealet var noget større end i de nærmest foregaaende Aar, 1353 ha. Siden 1917 har det aarlige Areal varieret mellem 1000 og 2500 ha. Der er modtaget Oplysninger fra 469 ha, svarende til 35 pCt. af Arealet. Udbyttet blev 529 kg pr. ha, hvilket er henholdsvis 9 og 15 pCt. over Gennemsnittet for de foregaaende 10 Aar og Aarene 1907—1913. Højeste Udbytte varierer mellem 300 og 1156 kg pr. ha. En gros Prisen steg i Løbet af Sæsonen fra 150 Kr. til 230 Kr. pr. ha, idet Høsten var lille i Amerika. Avlerprisen blev ogsaa høj, 171 Kr. pr. hkg, og da Udbyttet var over Middel, blev Bruttoindtægten mere end dobbelt saa høj som for forannævnte Græsarter og Ager-Hejre, nemlig 905 Kr. pr. ha.

Ager-Hejre. Arealet med Ager-Hejre har varieret meget stærkt i de sidste 10 Aar. I 1917—1919 omfattede Frøavl 1300—2800 ha og i de næste fem Aar kun 400—600 ha aarlig, derefter blev Arealet udvidet til 971 ha i 1925, men i 1926 atter formindsket til 644 ha. Heraf foreligger der Oplysninger om Avlen paa 253 ha, svarende til 39 pCt. af hele Arealet, og endvidere om omtrent en Fjerdedel saa stort et Areal, som ikke blev høstet til Frøavl paa Grund af daarlig Bestand eller Lejesæd. For Ager-Hejre var Vejrforholdene ogsaa ugunstige, saa Frøudbyttet blev ret lavt, 830 kg pr. ha med 97 pCt. Renhed og 97 pCt. Spireevne mod 962 kg i de foregaaende 10 Aar og 1044 kg i 1907—1913. Højeste Udbytte svinger mellem 800 og 1700 kg pr. ha hos de forskellige Firmaer. En gros Prisen pr. hkg bevægede sig fra 40 til 65 Kr. og atter ned til omkring 40 Kr.; Avlerprisen blev 48 Kr. pr. hkg og Bruttoindtægten 398 Kr. pr. ha.

Almindelig Rapgræs. Arealet blev ikke optalt særskilt i 1926, men det er optalt sammen med »Andre Græsser«, som tilsammen omfatter 869 ha. I 1923 til 1925 blev Arealerne med Rapgræs optalt til henholdsvis 339, 636 og 554 ha. Til Beretningen er modtaget Oplysninger fra 68 ha, som i Gennemsnit gav et ret højt Udbytte, 517 kg pr. ha med 89 pCt. Renhed og 93 pCt. Spireevne. Middeludbyttet for 1916—1925 var 436 kg. Da Avlerprisen ogsaa blev god, 170 Kr. pr. hkg, blev Bruttoindtægten høj, 879 Kr. pr. ha; af Græsarterne gav Eng-Svingel alene en endnu højere Indtægt.

Timothe. Arealet er ogsaa optalt under »Andre Græsser«. Der er modtaget Oplysninger fra 80 ha, som i Gennemsnit har givet 425 kg pr. ha med 97 pCt. Renhed og 96 pCt. Spireevne. Middeludbyttet for de foregaaende 10 Aar var 359 kg og for 2 Aar i Perioden 1907—1913 492 kg pr. ha. Endskønt en gros Prisen for svensk Timothe kun var 60—70 Kr. pr. hkg, blev Avlerprisen for dansk Timothe 114 Kr. pr. hkg, og Bruttoindtægten blev 485 Kr. pr. ha.

Blandingsavl.

Om Frøavl af Græsser og Græsmarksbælgplanter i Blanding foreligger der Oplysninger fra tilsammen 292 ha. Da saavel Frøudbytte som Renhed og Spireevne er opgivet for hver af Arterne for sig, er Materialet behandlet ligesom for Avl i Renbestand. Avlerprisen pr. hkg følger dog ikke helt Priserne for samme Art i Renbestand, idet Spireevnen ofte har været noget afvigende.

Humle-Sneglebælg og Almindelig Rajgræs. Der er modtaget Oplysninger om Frøavl paa 160 ha og om Udlæg paa en Femtedel saa stort et Areal, der ikke er høstet til Frøavl paa Grund af for daarlig Bestand eller af Frygt for daarlige Priser. Udbyttet pr. ha blev forholdsvis højt for Sneglebælg og lavt for Rajgræs, henholdsvis 283 kg og 479 kg mod 204 kg og 632 kg pr. ha for Aarene 1916—1925. Med en Avlerpris af 94 Kr. pr. hkg Sneglebælg og 60 Kr. pr. hkg Rajgræs blev Bruttoindtægten henholdsvis 266 Kr. og 287 Kr. pr. ha, tilsammen 553 Kr. Dette Beløb ligger omtrent midt imellem den opnaaede Bruttoindtægt for de to Arter i Renbestand.

Humle-Sneglebælg og Italiensk Rajgræs. Oplysningerne omfatter 97 ha med Frøavl og en Tredjedel saa stort et Areal, der

ikke blev høstet til Frøavl. Her er opnaaet et lille Udbytte pr. ha af Sneglebælg og et stort Udbytte af Italiensk Rajgræs, henholdsvis 134 kg og 809 kg mod 165 kg og 721 kg pr. ha i de foregaaende 10 Aar. Efter en Avlerpris af 95 Kr. pr. hkg Sneglebælg og 36 Kr. pr. hkg Rajgræs bliver Bruttoindtægten pr. ha 127 Kr. for Sneglebælg og 291 Kr. for Italiensk Rajgræs, tilsammen 418 Kr. pr. ha, hvilket er 51 Kr. mere pr. ha end opnaaet for Italiensk Rajgræs i Renbestand.

Om Alsikekløver og Timothe er der modtaget Oplysninger fra 35 ha med Frøavl og om Udlæg paa 13 ha mere. Udbyttet pr. ha er noget lavt for Alsikekløver, 157 kg mod 213 kg pr. ha i 1916—1925, af Timothe er det derimod 254 kg mod tidligere 188 kg. Da Avlerprisen var god for begge Arter, 395 Kr. pr. hkg Alsike og 110 Kr. pr. hkg Timothe, blev Bruttoindtægten henholdsvis 620 og 279, tilsammen 899 Kr. pr. ha. Dette Beløb ligger ligesom for Blandingsavl af Sneglebælg og Alm. Rajgræs omtrent midt imellem den opnaaede Bruttoindtægt for de to Arter i Renbestand.

Til en Oversigt over, hvilken gennemsnitlig Bruttoindtægt der er opnaaet ved Frøavl af de forskellige Kløver- og Græsarter i 1926, skal der til Slut og under Henvisning til Tabel 10 foretages en Deling efter Bruttoindtægten for Frøet pr. ha:

over 1000 Kr. pr. ha:	Sildig Rødkløver og Alsikekløver,
800—1000 » » »	Alm. Rapgræs og Eng-Svingel samt Blandingsavl af Alsikekløver og Timothe,
600— 800 » » »	Hvidkløver og Sneglebælg,
400— 600 » » »	Alm. Rajgræs og Timothe samt Blandingsavl af Sneglebælg og Alm. og Ital. Rajgræs, og
under 400 » » »	Hundegræs, Ital. Rajgræs og Ager-Hejre.

Til Belysning af Økonomien ved Græsfrøavl skal til Sammenligning hermed anføres, at efter Det landøkonomiske Driftsbureau's Undersøgelser¹⁾ af henholdsvis 18 og 14 Regnskaber for Hundegræsfrøavl i 1924 og 1925 har Afgrødeværdien af Frø og Halm med Fradrag af Omkostninger ved Forsendelse og Færdigbehandling af Frøet været 882 Kr. pr. ha i 1924 og 740 Kr. i 1925. For de samme Aar har Udgifterne paa Produktionsstedet været henholdsvis 547 og 544 Kr. pr. ha.

¹⁾ Undersøgelser over Landbrugets Driftsforhold X, 1925—1926, Side 108.

Der fremkommer herefter et Nettooverskud paa henholdsvis 335 Kr. og 196 Kr. pr. ha.

For Frøavl af Alm. Rajgræs foreligger der tilsvarende Opgørelse fra 7 Regnskaber aarlig i de samme Aar. Her har Afgrødeværdien været 756 Kr. pr. ha i 1924 og 449 Kr. i 1925. Samtidig har Udgifterne paa Produktionsstedet været henholdsvis 516 og 500 Kr. pr. ha, og der fremkommer saaledes et Nettooverskud pr. ha paa 240 Kr. i 1924, men et Underskud paa 51 Kr. i 1925.

For Frøavl af Hundegræs og Alm. Rajgræs varierer Udgifterne paa Produktionsstedet i 1924 og 1925 derefter mellem 500 og 547 Kr., og hertil kommer Udgifter til Frøets Færdigbehandling, for Hundegræs godt 30 Kr. og for Alm. Rajgræs 53 Kr. pr. ha. Med en Bruttoindtægt i 1926 af 379 Kr. pr. ha for Hundegræsfrøet og 416 Kr. for Alm. Rajgræsfrø, hvortil kommer Halmens Værdi, ca. 40 Kr., vil Frøavl af Hundegræs selv med en Nedgang i Produktionsomkostningerne, der antagelig andrager ca. 15 pCt., almindeligvis ikke have svaret Regning i 1926, og for Frøavl af Alm. Rajgræs bliver Økonomien ogsaa nok tvivlsom.

4. Klager over Roefrø og Fejlekspeditioner.

Forbruget af Roefrø i 1926 blev helt overvejende dækket af danske Stammer, og der fremkom heller ikke mere end nogle ganske enkelte Klager over daarligt Roefrø, derimod fremkom der som sædvanlig en Del Krav om Erstatning for Fejllevering af Roefrø, og der skal i det følgende omtales en Del af de Erstatningssager, som har været overdraget Statens Rodfrugtforsøg til Afgørelse.

Forveksling af Kaalroe og Turnips har som sædvanlig været det mest almindelige. Til forskellige Egne af Landet blev der saaledes leveret Turnips, Fynsk Bortfelder og Yellow Tankard, i Stedet for Kaalroe. Hvor det kun drejede sig om en mindre Del af Roedyrkerens Areal, saaledes at Roerne efter det fejlleverede Frø kunde opfodres uden væsentligt Raaddenskabstab, blev der betalt omkring 200 Kr. pr. ha i Erstatning. I andre Tilfælde, hvor Roedyrkeren desuden havde Turnips til den første Del af Vinteren, og Roerne efter det fejlleverede Frø skulde anvendes om Vinteren, blev Erstatningen efter For-

holdene 300—400 Kr. pr. ha. I et enkelt Tilfælde var der i Stedet for Kaalroe leveret Maj-Turnips. Frøet var udsaaet til normal Tid for Kaalroe, sidst i April, og henved en Tredjedel af Roerne blev Stokløbere, hertil kom, at Roedyrkeren, der boede i Nordjylland, foruden Maj-Turnips, kun havde Turnips, Fynsk Bortfelder, og Fejlleveringen foranledigede derfor, at han maatte anvende Maj-Turnips til Vinter- og Foraarsbrug. Under disse Forhold ansattes Erstatningen til 75 Kr. for 2 Skp. Ld.

I et Par Tilfælde blev der i Stedet for Turnips leveret Kaalroe, som blev udsaaet først i Juni. Roedyrkerne forlangte 50—120 Kr. pr. ha i Erstatning, og i Betragtning af, at Udbyttet af Kaalroer nedsattes betydeligt ved saa sen Saaning, blev Skadelidte tilkendt de forlangte Beløb.

Til Landmænd paa Sjælland, Lolland og i Sønderjylland blev der leveret Fodersukkerroe i Stedet for Barres. Da det ikke var udelukket, at Fodersukkerroerne gav et lidt mindre Tørstofudbytte, og Optagningen desuden er noget dyrere end for Barres, blev Erstatningen ansat til omkring 100 Kr. pr. ha. For den modsatte Fejllevering, Barres i Stedet for Fodersukkerroer, blev der ogsaa forlangt Erstatning. Barres plejer imidlertid at staa fuldt paa Højde med Fodersukkerroe i Tørstofudbytte; men da der i dette Tilfælde var bestilt en 1. Kl. Stamme af Fodersukkerroe og leveret en Barresstamme, som ikke for nylig var anerkendt i Stammeforsøgene, ansattes Erstatningen til 70 Kr. pr. ha. Desuden blev der regnet med, at Optagningen var billigst for Barres, men Fejlleveringen medførte ogsaa Transport af den noget større Afrøde.

Endvidere blev der paa Fyn leveret Sukkerroer i Stedet for Fodersukkerroer. Da Sukkerroerne, der var udsaaet paa Halvdelen af Skadelidtes Roearreal, skulde anvendes til Opfodring, blev der for Ekstraarbejde ved Optagning, Rengøring og eventuel delvis Skæring af Roerne udbetalt omkring 200 Kr. pr. ha i Erstatning, jvf. i øvrigt Redegørelse for tilsvarende Erstatningssager, der findes omtalt i Høstberetningen for 1922, Tidsskrift for Planteavl, 29. Bind, Side 664.

Under Betegnelsen: Wilhelmsburger dansk blev der i 1926 leveret et mindre Parti Kaalroefrø. Fra enkelte af Køberne fremkom der Klager over forskellige Mangler ved Roerne derefter. Ved Besigtigelsen af nogle Marker viste det sig, at mange af Kaalroerne var endnu stærkere grenede end almindeligt for

Wilhelmsburger, og desuden fandtes der omkring en halv Snes Procent revnede, delvis raadne Roer, naar der i Kaalroe Bangholm og i Wilhelsburger, Øtofte, i samme Mark eller i Nabo-marker fandtes en enkelt Procent revnede. Endvidere fandtes der enkelte Rapsplanter i Markerne. Betegnelsen »dansk« blev saaledes noget tvivlsom for Frøet, og Tab paa Grund af Mindreudbytte var derfor heller ikke udelukket.

Leveringen mindede i nogen Grad om Frøpartier, der i 1918 blev solgt som »Sheperd« og i 1921 som Wilhelmsburger, og om hvilke der i Anledning af Retssager og Undersøgelser er gjort Rede i Beretninger om Høsten af Roefrø 1919 og 1921, Tidsskrift for Planteavl, 27. Bind, Side 510, og 28. Bind, Side 529. Under Henviisning hertil blev Erstatningen for de fundne Mangler herefter anslaaet til 10 à 15 pCt. af hele Afgrødens Værdi, eller omkring 120 Kr. pr. ha.

Endelig fremkom der en Del Klager over Stammeægthed, Stokløbning i Roemarkerne, Flerhalsethed i Kaalroer samt Bakteriose i Roehalsen hos Kaalroer. Ved nærmere Undersøgelse viste det sig imidlertid, at de Forhold, der blev klaget over, ikke skyldtes Mangler ved det leverede Frø.